

Titulació	Tipus	Curs
2501230 Ciències Biomèdiques	OB	3

Professor/a de contacte

Nom: Josep Santalo Pedro

Correu electrònic: josep.santalo@uab.cat

Equip docent

Irma Casas Garcia

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No existeixen prerequisits per cursar aquesta assignatura. Malgrat això, per garantir el bon seguiment de la matèria per part de l'alumnat i l'assoliment dels resultats d'aprenentatge plantejats, es recomana que l'alumnat tingui uns coneixements previs bàsics sobre Biomedicina així com de la recerca associada a elles car moltes d'elles apareixeran al llarg del desenvolupament del temari i es donaran per conegudes.

D'altra banda, en un disciplina científica com la Biomedicina és freqüent utilitzar fonts d'informació en anglès. És per tant recomanable que l'estudiantat tinguin uns coneixements mínims d'aquest idioma.

Objectius

L'assignatura consta de dos mòduls ben definits: a) epidemiologia i salut pública (4 crèdits) i b) bioètica (2 crèdits). El primer mòdul s'imparteix a les UJDD de Can Ruti, Sant Pau, Vall d'Hebrón i Hospital Parc Taulí, concentrant-se l'activitat dirigida en una sola UJDD de forma rotativa cada any. El segon s'imparteix al campus de Bellaterra.

El mòdul d'Epidemiologia i Salut Pública té com a propòsits aprofundir en el coneixement dels aspectes metodològics i d'anàlisi, així com en conèixer els determinants de la salut i de les intervencions preventives.

L'epidemiologia és la ciència que estudia la distribució i els determinants de les malalties en la població. La finalitat del programa és comprendre els fonaments del raonament epidemiològic, saber aplicar la metodologia epidemiològica als problemes de la salut pública, de la medicina clínica i comunitària, i a la recerca, així com entendre la salut i la malaltia com el resultat de processos biològics, socials i culturals fent especial èmfasi amb la perspectiva de gènere. Els seus objectius principals són: observar, definir i quantificar els problemes

de salut de la comunitat, conèixer les causes de les malalties, explicar els patrons locals de la malaltia, descriure la història natural de la malaltia, dissenyar i avaluar mesures d'actuació per reduir la càrrega dels problemes de salut, i valorar les evidències (etiològiques, preventives i terapèutiques) dels problemes de salut. Els objectius d'aquesta part de l'assignatura es centren en l'adquisició de competències i habilitats sobre les mesures i els dissenys epidemiològics, i en l'aprenentatge del raonament científic i epidemiològic (mitjançant exercicis de lectura crítica d'articles científics, i el plantejament i la resolució de problemes clínics, de recerca i de salut pública).

La part de Salut Pública de l'assignatura revisa els aspectes més actuals relacionats amb la prevenció de la malaltia en la societat moderna. En particular, el manteniment i promoció de la salut dels individus, requereix tant el funcionament dels programes de Salut Pública i d'assistència sanitària, com la labor diària dels i les professionals sanitaris en el desplegament de les activitats preventives i de promoció de la salut. La notable longevitat de la població, l'elevada prevalença de les malalties cròniques, i la persistència de les malalties transmissibles, requereixen una activitat continuada en accions preventives, immunitzacions, cribratges, educació sanitària i consells preventius.

Durant els curs es revisarà l'aplicació del mètode epidemiològic en la recerca aplicada en l'àmbit de la Salut Pública i en acabar l'alumnat haurà de conèixer els àmbits d'aplicació de la investigació epidemiològica, així com haver adquirit les habilitats bàsiques per fer una crítica d'una publicació científica i integrar-se en un equip multidisciplinari per donar suport a projectes de recerca biomèdica.

Els dos blocs distributius incorporen:

Blocs distributius. Epidemiologia.

Demografia sanitària.

Mètode epidemiològic.

Principals dissenys epidemiològics.

Introducció a l'anàlisi de les dades en epidemiologia.

Medicina basada en l'evidència

Epidemiologia aplicada

Blocs distributius. Salut Pública

Introducció a la Medicina Preventiva i Salut Pública.

Protecció de la salut: Salut Ambiental i Seguretat Alimentària.

Problemes de salut i actuacions preventives específiques en les malalties transmissibles.

Problemes de salut i actuacions preventives específiques en les malalties cròniques.

Promoció de la salut.

Sistema sanitari. Gestió i avaluació sanitària.

Salut internacional

El mòdul de Bioètica té un caràcter complementari dins la titulació i amb ella es pretén que l'alumnat adquireixi coneixements sobre els aspectes ètics i legals relacionats amb les Ciències Biomèdiques i amb la recerca associada.

Els objectius formatius són que l'estudiant, en finalitzar l'assignatura, sigui capaç de:

1. Aplicar els coneixements adquirits en la planificació i implementació de projectes de recerca, desenvolupament i innovació en un laboratori d'investigació biomèdica, un laboratori d'un departament clínic i en la indústria biomèdica.
2. Aplicar els principis bàsics inspiradors de la Bioètica en el disseny dels experiments relacionats amb la Biomedicina.
3. Aplicar la legislació vigent en la investigació Biomèdica acord amb els principis bioètics fent un especial èmfasi en la perspectiva de gènere.
4. Demostrar que posseeix una visió integrada d'un procés de R + D + I, des del descobriment del coneixement bàsic, el desenvolupament d'aplicacions i la introducció en el mercat i aplicar els principals conceptes d'organització i gestió en un procés biotecnològic.
5. Llegir i criticar articles científics originals i de revisió en el camp de la biomedicina, i ser capaç d'avaluar i triar les descripcions metodològiques adequades per al treball de laboratori biomèdic.
6. Comprendre i criticar articles científics relatius a la biomedicina i la societat
7. Treballar com a part d'un grup juntament amb altres professionals, comprendre els seus punts de vista i cooperar de manera constructiva.
8. Comunicar i aplicar els coneixements en el debat públic i cultural.
9. Identificar i comprendre els continus avenços i reptes en la investigació
10. Desenvolupar habilitats d'autoaprenentatge i motivació per continuar la seva formació a nivell de postgrau
11. Actuar respectant els aspectes ètics i legals de la investigació i de les activitats professionals
12. Desenvolupar coneixement científic, pensament crític i creativitat
13. Desenvolupar un pensament i un raonament crític i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
14. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
15. Respectar la diversitat i pluralitat d'idees, persones i situacions.
16. Generar propostes innovadores i competitives en la investigació i en l'activitat professional

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
- Aplicar els coneixements adquirits en la planificació i la implementació de projectes de recerca, desenvolupament i innovació en un laboratori de recerca biomèdica, en un laboratori d'un departament clínic o en la indústria biomèdica.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica.
- Treballar com a part d'un grup juntament amb altres professionals, comprendre'n els punts de vista i cooperar-hi de forma constructiva.

Resultats d'aprenentatge

1. Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
2. Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
3. Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
4. Aplicar els principis bàsics inspiradors de la bioètica en el disseny dels experiments relacionats amb la biomedicina.
5. Aplicar la legislació vigent en la investigació biomèdica d'acord amb els principis bioètics.
6. Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
7. Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
8. Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
9. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
10. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
11. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
12. Treballar com a part d'un grup juntament amb altres professionals, comprendre'n els punts de vista i cooperar-hi de forma constructiva.

Continguts

Mòdul d'Epidemiologia i Salut Pública*:

ACTIVITATS DIRIGIDES. CLASSES (1h)

EPIDEMIOLOGIA

1. Introducció a l'Epidemiologia i la Salut Pública.
2. Mesures de freqüència i d'efecte.
3. L'estudi de la salut de les poblacions. Indicadors demogràfics i sanitaris.
4. Dissenys epidemiològics descriptius i observacional
5. Dissenys epidemiològics d'intervenció.
6. Epidemiologia molecular.
7. Medicina Basada en l'Evidència
8. Avaluació de les proves diagnòstiques.
9. Validesa. Errors i biaixos.

SALUT PÚBLICA

10. Bases de la Medicina Preventiva. Determinants de la salut. La promoció de la salut. La prevenció primària.

11. La prevenció secundària: els cribratges
12. Els factors ambientals i la salut
13. Seguretat alimentària. Nutrició i salut
14. Prevenció i control de les malalties transmissibles
15. Malalties immunoprevenibles. Vacunacions preventives
16. Les malalties cròniques. Envel·liment i salut
17. Epidemiologia i prevenció del càncer
18. Epidemiologia i prevenció de les malalties cardiovasculars
19. Salut global. Salut sexual i reproductiva
20. Sistema sanitari. Gestió i Avaluació Sanitària

ACTIVITATS DIRIGIDES. SEMINARIS (1h)

1. Sistemes d'informació en Salut Pública
2. El protocol de recerca.
3. L'anàlisi de dades
4. Estratificació i estandardització
5. La mesura de la supervivència
6. Lectura crítica d'un article científic: assaig clínic controlat
7. Revisions sistemàtiques i metanàlisi
8. Gradació de l'evidència. Elaboració i qualitat de les guies de pràctica clínica.

ACTIVITATS DIRIGIDES. EXERCICIS DIRIGITS (1h + treball autònom)

1. Disseny i avaluació d'un estudi observacional
2. Disseny i avaluació d'un estudi d'intervenció
3. Avaluació de les proves diagnòstiques
4. Mesura de la supervivència
5. Estudi d'un brot de toxiinfecció alimentària

Mòdul de Bioètica*

PART I. PRINCIPIS DE BIOÈTICA

Definició de Bioètica

Teories ètiques fonamentals en Bioètica

Anàlisi en bioètica

Principis bàsics en Bioètica

Altres principis rellevants en Bioètica

PART II. L'ÈTICA EN LA RECERCA

Els principis ètics en la pràctica científica

Obligacions dels investigadors

Els Codis de Bones Pràctiques en la Recerca

Principis ètics de la recerca en Biomedicina

PART III. EL DISSENY ÈTIC DE L'EXPERIMENTACIÓ AMB ANIMALS

Aspectes ètics de la recerca en animals

Els principis bàsics: les 3R

Aspectes legals de la utilització d'animals d'experimentació: RD 53/2013

PART IV. EL DISSENY ÈTIC DE L'EXPERIMENTACIÓ AMB ÉSSERS HUMANS

Principis ètics

Els subjectes

Aspectes legals de la recerca en éssers humans, embrions i cèl·lules reproductives: Llei 14/2007 i 14/2006

PART V: ASPECTES ÈTICS DE LES NOVES TECNOLOGIES

Preocupacions generals

Medicina regenerativa

Medicina personalitzada

Medicina reproductiva

Modificació genètica

Consell genètic

Test genètics en incapaços de consentir

Ús de la informació genètica

Patents

PART VI: ALTRES ASPECTES LEGALS

Llei 15/1999

Llei 9/2003

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-------	------	--------------------------

Tipus: Dirigides

Classes teòriques	32	1,28	4
Seminaris	10	0,4	4, 12
Seminaris pràctics	12	0,48	12
Tipus: Autònomes			
Anàlisi de casos	12	0,48	
Estudi individual i lectura de textos	66,5	2,66	

L'assignatura es base en activitats docents en col.laboració amb el professorat i amb el treball propi de l'alumnat, tant individual com en grup.

Mòdul d'Epidemiologia i Salut Pública:

Les activitats dirigides constan de les classes teòriques on el professorat revisarà un tema previament calendaritzat i els seminaris on s'analitzaran temes de contingut analític més important i es demanarà la participació activa de l'alumnat per resoldre qüestions i exercicis durant la classe. Per a les activitat dirigides es donarà informació durant la classe o prèviament a la mateixa.

Les activitats superviades seran tutelades pel professorat, però l'alumnat en portaran el lideratge. Se'n faran de dos tipus, els seminaris pràctics on es resoldran casos pràctics i exercicis que previament s'hauran distribuït i els comentaris a articles científics, també distribuïts previament. En ambdós casos es podran fer grups de treball de l'alumnat per tractar parts específiques dels treballs.

MÒDUL BIOÈTICA

El mòdul de Bioètica consta de classes teòriques i d'anàlisi i comentaris de casos proposats en un format de Seminaris.

A continuació es descriu la organització i la metodologia docent que es seguirà en aquests dos tipus d'activitats formatives.

Classes de teoria:

El contingut del programa de teoria serà impartit principalment pel professorat en forma de classes magistrals amb suport audiovisual. Alternativament també s'utilitzarà la metodologia de les *flipped lessons* en la qual els temes son preparats prèviament per l'alumnat a partir de material proporcionat pel professorat i treballats posteriorment amb cassos pràctics en les sessions presencials. Les presentacions utilitzades a classe pel professorat estaran prèviament disponibles al Campus Virtual de l'assignatura. Es recomanable que l'alumnat imprimeixi aquest material i el porti a classe, per utilitzar-lo com a suport a l'hora de prendre apunts.

Tot i que no és imprescindible ampliar els continguts de les classes impartides pel professorat, a no ser que aquest ho demani de forma expressa, s'aconsella que l'alumnat consultin de forma regular els llibres i textos normatius recomanats a l'apartat de Bibliografia d'aquesta guia docent per tal de consolidar i clarificar, si és necessari, els continguts explicats a classe.

D'altra banda, l'alumnat haurà de treballar individualment el contingut dels textos legals a què fa referència aquesta guia. Es proporcionarà a l'alumnat documents on apareixerà el text complert i també un buidat del text normatiu per tal de facilitar aquesta tasca.

A més de l'assistència a les classes, el seguiment de l'assignatura també implicarà un paper actiu de l'alumnat, que haurà d'analitzar i comentar un seguit de casos i supòsits reals relacionats amb els continguts del programa de teoria. Es pretén que aquests casos serveixin per consolidar els continguts previament treballats a les classes de teoria i també perquè l'alumnat desenvolupi un esperit crític en front de problemes

ètics i legals relacionats amb la recerca en Biomedicina. Com sigui que aquest comentari dels casos es farà en el si de grups de treball reduïts es pretén promoure en l'alumnat l'hàbit del treball en equip i de l'argumentació crítica entre iguals.

Seminaris:

L'alumnat farà l'anàlisi i comentari fora de l'horari de classe de 2 casos proposats, en grups de treball d'entre 4 i 6 persones que l'alumnat ha de formar a l'inici del curs. Aquesta discussió quedarà plasmada en sengles treballs que l'alumnat entregará (dos lliuraments únics per grup) en els terminis establerts, treballs que seran avaluats pel professorat, compartint tots els i les membres del grup la mateixa nota (avaluació grupal).

Posteriorment hi haurà 2 sessions de seminaris, que es dedicaran a l'anàlisi i comentari dels casos i supòsits entre els diferents grups. A cadascuna d'aquestes sessions hi assistiran la meitat del conjunt de grups, essent-hi presents tots els i les membres del grup de discussió, la qual cosa suposará uns 30 alumnes en 5-6 grups. Després de la lectura del cas per part del professorat, s'iniciarà la discussió entre l'alumnat moderada i orientada pel professorat. Les intervencions de l'alumnat serà també avaluada pel professorat en el sentit de destacar l'alumnat més brillant i els més passiu.

La proposta dels temes serà feta pel professorat a l'inici del curs i serà assignada a cada subconjunt de grups de discussió. La proposta inclourà les pautes i els punts a tractar.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen teòrico-pràctic	70 %	2,5	0,1	1, 5, 4, 11, 9, 8, 7, 2
Exercicis específics associats als seminaris	30 %	15	0,6	1, 5, 4, 6, 10, 11, 9, 3, 2, 12

Mòdul d'Epidemiologia i Salut Pública:

1. Tipus d'avaluació: Es realitzarà un examen d'avaluació dels coneixements teòrics i pràctics.
2. Sistema de revisió d'exàmens. La revisió dels exàmens es farà de forma individual amb l'alumnat, prèvia sol·licitud per escrit en els terminis establerts.
3. L'assistència i participació en classes i seminaris podrà ser avaluada amb una puntuació màxima del 10%.
4. Examen de recuperació: poden presentar-se tant l'alumnat que hagin obtingut la qualificació final de suspès, com el que desitgi millora la nota; en aquest darrer cas la nota de l'examen de recuperació serà la que prevaldrà. La metodologia de l'examen podrà ser diferent de la utilitzada en la avaluació prèvia
5. No avaluables: Es consideraran com a "No avaluables" l'alumnat que no es presentin ni a l'avaluació dels coneixements teòrics ni a l'examen pràctic ni al de recuperació.

El pes de l'avaluació d'aquest mòdul en el global de l'assignatura serà de 2/3, corresponent a la proporció en crèdits del contingut total de l'assignatura.

Mòdul de bioètica:

L'avaluació del mòdul, que serà una avaluació continuada al llarg del semestre, constarà de les següents activitats d'avaluació:

1. Prova dels continguts de teoria (avaluació individual): Al llarg del semestre es realitzarà una prova parcial escrita sobre els continguts teòrics de l'assignatura, que l'alumnat haurà de respondre de manera individual. Hi haurà un model d'aquesta prova al Campus Virtual de l'assignatura. Aquesta prova constarà d'una sèrie de preguntes objectives i semiobjectives sobre els corresponents temes del programa de teoria. Les preguntes objectives seran generalment preguntes amb resposta d'opció múltiple. Les preguntes semiobjectives seran preguntes de resposta curta, però en les que caldrà que l'alumnat construeixi la seva resposta i la raoni.

2. Avaluació dels comentaris als casos proposats (avaluació grupal): S'avaluaran els dos treballs presentats per cada grup. Es tindrà en consideració el compliment dels terminis d'entrega, de forma que no seran vàlids els treballs presentats posteriorment a la discussió dels casos en els seminaris.

3. Avaluació de la discussió pública dels casos. Seminaris (avaluació individual): S'avaluarà de forma individualitzada les intervencions més brillants que tinguin lloc durant la discussió pública dels casos, així com les actituds de passivitat per part de l'alumnat durant aquesta activitat.

El pes relatiu de cadascuna d'aquestes activitats d'avaluació dins d'aquest mòdul serà:

Prova de continguts de teoria:

Test objectiu: 40%

Test semiobjectiu: 40%

Avaluació dels comentaris dels casos: 20% (10% de cada seminari)

Avaluació de la discussió pública dels casos. Seminaris (avaluació individual): +5%

Cal superar la nota de 3,5 en cadascuna de les proves de continguts de teoria per tal de considerar la nota obtinguda per a fer mitjana de la nota del mòdul.

L'objectiu d'aquestes proves és avaluar no tant sols que l'alumnat hagi adquirit els coneixements conceptuals del mòdul sinó, més important, que els hagi comprés i els sàpiga integrar i relacionar entre sí. D'altra banda, també es valorarà que l'alumnat utilitzi la terminologia adequada en tractar les qüestions plantejades durant l'avaluació, així com la capacitat de treballar en grup i d'argumentar i discutir de forma crítica i racional els temes tractats.

4. No avaluables

Es consideraran com a "No avaluables" l'alumnat que no es presentin ni als tests objectius, ni al semiobjectiu, ni a l'examen de recuperació.

5. Examen de recuperació

Hi haurà un examen de recuperació per l'alumnat que no hagin superat un 3,5 o no s'hagin presentat a cadascuna de les proves parcials de teoria.

L'alumnat tindrà l'opció de renunciar a la nota de la prova de continguts de teoria i presentar-se a l'examen de recuperació.

6. Revisió d'exàmens

La revisió d'exàmens es farà amb cita prèvia i dins de l'horari proposat pel professorat.

El pes de l'avaluació d'aquest mòdul en el global de l'assignatura serà de 1/3, corresponent a la proporció dels crèdits del contingut total de l'assignatura.

Qualificació global

El pes en la nota global de l'assignatura del mòdul d'Epidemiologia i Salut Pública serà de 2/3.

El pes en la nota global de l'assignatura del mòdul de Bioètica serà d'1/3.

Per tal de superar l'assignatura l'alumnat haurà de realitzar totes les proves de cadascun dels mòduls i superar una nota global de 5 sobre 10. L'alumnat que no assoleixin la qualificació mínima de 4 punts en qualsevol dels dos mòduls no podrà superar l'assignatura i rebrà una qualificació final màxima de l'assignatura de 4 punts.

No avaluable: L'alumnat rebrà la qualificació de global de No avaluable quan hagi estat considerat com a No avaluable en cadascun dels dos mòduls de l'assignatura.

Avaluació única

L'assignatura no contempla l'opció d'avaluació única

Bibliografia

Mòdul d'Epidemiologia i Salut Pública:

Bibliografia específica

- Ahlbom A, Norell S. Fundamentos de Epidemiología. 3ª ed. Madrid: Siglo XXI Editores, 2000.
- Departament de Salut. Pla de salut de Catalunya a l'horitzó 2010. Informe de salut a Catalunya. Avaluació dels objectius de salut. Barcelona; Generalitat de Catalunya, 2007.
- Departament de Sanitat i Seguretat Social. Pla de Salut de Catalunya. Barcelona: Departament de Sanitat i Seguretat Social, 2005.
- Fletcher RH, Fletcher SW, Wagner EH. Epidemiología clínica. 4ª ed. Barcelona: Masson-Williams & Wilkins, 2008.
- Gordis L. Epidemiología, 3ª ed. Madrid: Harcourt, 2003.
- MacMahon B, Trichopoulos C. Epidemiología. Madrid: Marban, 2001.
- Rose G. La estrategia de la Medicina Preventiva. Barcelona: Masson-Salvat, 1994.
- Salleras L. Vacunaciones preventivas. Principios y aplicaciones. 2ª ed. Barcelona: Masson SA, 2003.
- Sackett DL, Haynes RB, Guyatt GH, Tugwell P. Epidemiología clínica. Ciencia básica para la Medicina Clínica. 2ª ed. Buenos Aires: Editorial Panamericana, 1994.
- Sierra A, Sáenz M^ªC, et al, eds. Piédrola Gil. Medicina Preventiva y Salud Pública. 11ª ed. Barcelona: Elsevier, 2008.
- Szklo M, Nieto J. Epidemiologia intermedia: conceptos y aplicaciones. Madrid: Díez de Santos, 2003.
- A dictionary of epidemiology / edited for the International Epidemiological Association by John M. Last ; associate editors, Robert A. Spasoff ... [et al.]. New York : Oxford University Press, cop. 2001. Edición 4th ed.

Bibliografia de consulta

- Brownson RC, Remington PL, Davis JR. Chronic disease epidemiology and control. 2ª ed. Washington: American Public Health Organization, 1998.
- Detels R, Holland WW, McEwen J, Omenn GS, eds. 4ª ed. Oxford Textbook of Public Health. 3 vols. New York: Oxford University Press, 2002.
- Greenberg RS, Daniels SR, Flanders WD, Eley JW, Boring JR. Medical Epidemiology. 4ª ed. New York: Lange Medical Books/McGraw-Hill, 2005.
- Pencheon D, Guest C, Melzer D, Muir Gray JA, eds. 2ª ed. Oxford Handbook of Public Health Practice. Oxford: Oxford University Press, 2006.
- Straus SE, Richardson WS, Glasziou P, Haynes BR. Medicina basada en la evidencia. Cómo practicar y enseñar la MBE. 3ª ed. Madrid: Elsevier, 2006.
- Rothman KJ. Epidemiology: An introduction. New York: Oxford University Press, 2002.
- Rothman KJ, Greenland S, Lash TL. Modern Epidemiology. 3ª ed. Philadelphia: Lipincott, 2008.

- U.S. Preventive Services Task Force. Guide to clinical preventive services. 2ª ed. Baltimore: Williams & Wilkins, 1996.
- Wallace RB, Doebbeling BN, eds. Public Health & Preventive Medicine. Stamford: Appleton & Lange, 2008.

Recursos d'Internet

- Departament de Salut, Generalitat de Catalunya: <http://www.gencat.cat/salut/>
- Pla de salut: <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/plasalut/index.html>
- Salut maternoinfantil: <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/infantil/index.html>
- Vacunes: <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/vacunes/index.html>

Mòdul de bioètica :

- Busquets E., Mir J. Fem bioètica. Institut Borja de Bioètica. Universitat Ramon Llull. Esplugues de Llobregat. 2009.
- Carracedo A., Casado M. y González-Duarte R. (Eds) Documento sobre pruebas genéticas de filiación. Observatori de Bioètica i Dret de la Universitat de Barcelona. Noviembre 2006.
- Casado M. (ed.). Materiales de Bioética y Derecho. Ed. Cedecs. Barcelona. 1996.
- Casado M. (ed.) Sobre la dignidad y los principios. Análisis de la Declaración Universal sobre Bioética y Derechos Humanos de la Unesco. Editorial Aranzadi. Cizur Menor. 2009.
- Casado M. y Egozcue J. (Eds) Documento sobre células madre embrionarias. Observatori de Bioètica i Dret de la Universitat de Barcelona. Diciembre 2001.
- Casado M. y Egozcue J. (Eds) Documento sobre donación de ovocitos. Observatori de Bioètica i Dret de la Universitat de Barcelona. Abril 2001.
- Casado M. y Egozcue J. (Eds) Documento sobre investigación con embriones. Observatori de Bioètica i Dret de la Universitat de Barcelona. Julio 2000.
- Casado M. y Egozcue J. (Eds) Documento sobre nanotecnología y bioética global. Observatori de Bioètica i Dret de la Universitat de Barcelona. Abril 2001.
- Casado M. y Egozcue J. (Eds) Documento sobre selección de sexo. Observatori de Bioètica i Dret de la Universitat de Barcelona. Febrero 2003.
- Casado M., Lopez-Baroni M. Manual de bioética laica (I): Cuestiones clave. Edicions de la Universitat de Barcelona. Barcelona, 2018.
- Coughlin S. Case studies in public health ethics (2nd edition). American Public Health Association. Washington, 2009.
- Cuadernos de la Fundación Víctor Grífols i Lucas. Problemas prácticos del Consentimiento Informado. Fundación Víctor Grífols i Lucas. Barcelona, 2002.
- De Semir, V. La ética, esencia de la comunicación científica y médica. Cuadernos de la Fundació Víctor Grífols i Lucas nº 25. Barcelona .2010.
- Egozcue J., Shenfield. F. (eds.). Responses to human cloning. Sèrie Jornades Científiques nº 5. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona. 1998.
- García Manrique R. La medida de la humano. Ensayo de bioética y cine. Materiales de Bioética. Associació de Bioètica i Dret de la UB i Observatori de Bioètica i Dret. Barcelona 2008.
- García-Manrique R. (ed.) El cuerpo diseminado. Estatuto, uso y disposición de los biomateriales huamnos. Ed. Aranzadi. Navarra, 2018.

- Harris J. On cloning. Routledge. London. 2004.
- Institut Borja de Bioètica URL (eds.). Bioètica aplicada. Ed. Proteus. Cànoves. 2011.
- Jonsen A.R., Siegler M., Winslade W.J. Ética clínica. Ariel. Barcelona. 2005.
- Kuhse H., Singer P. (eds) A Companion to Bioethics. Blackwell Companions to Philosophy. 2nd edition. Willey-Blackwell. Hong Kong. 2012.
- Llácer M.R., Casado M. Buisan L. (Eds) Documento sobre bioètica y big data: explotación y comercialización de los datos de los usuarios de la sanidad pública Observatori de Bioètica i Dret de la Universitat de Barcelona. Enero 2015. ISBN 978-84-475-4210-9
- López Baroni, M. J., Marfany, G., De Lecuona, I., Corcoy, M., Boada, M., Royes, A., Santaló, J., Casado, M. 2017. La edición genómica aplicada a seres humanos: aspectos éticos, jurídicos y sociales. Revista de Derecho y Genoma Humano. Genética, Biotecnología y Medicina Avanzada / Law and the Human Genome Review. Genetics, Biotechnology and Advanced Medicine: 46, 317-340.
- López-Baroni M. Bioètica y technologies disruptives. Ed Herder. Barcelona, 2021.
- López-Baroni M. El origen de la bioètica como problema. Edicions de la Universitat de Barcelona. Barcelona, 2016.
- Macklin R. La ética y la investigación clínica. Cuadernos de la Fundació Víctor Grífols i Lucas nº 23. Barcelona .2010.
- Martín A., Martín-Arribas M.C., di Donato J.H., Posada M. Las cuestiones ético-jurídicas más relevantes en relación con los biobancos. Instituto de Salud Carlos III. Madrid. 2005.
- Montero F., Morlans M. Para deliberar en los comités de ética. Fundació Doctor Robert. Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona. 2009.
- Rendtorff J.D. i Kemp P. (eds.) Basic ethical principles in European Bioethics and Biolaw. Institut Borja de Bioètica. Barcelona. 2000.
- Sánchez-Caro J., Abellán F. (eds.) Investigación Biomédica en España. Aspectos Bioéticos, Jurídicos y Científicos. Fundación Salud 2000 y Editorial Comares. Granada. 2007.
- Santaló J. 2011. Ethics and genetics. A quick view. Revista de Bioètica y Derecho 21, 40-45.
- Santaló J. y Casado M. (Eds) Documento sobre bioètica y edición genómica en humanos. Observatori de Bioètica i Dret de la Universitat de Barcelona. Diciembre 2016. ISBN 978-84-475-4063-1
- Santaló J., Berdasco M. 2022. Ethical implications of epigenetics in the era of personalized medicine. Clinical Epigenetics. doi: 10.1186/s13148-022-01263-1.
- SEF. Reproducción Humana Asistida. Protocolos de Consentimiento Informado. Madrid, 2002.
- Steinbock B. (ed.). The Oxford Handbook of Bioethics. Oxford University Press. Oxford. 2007.

Enllaços web:

Disponibles al Campus Virtual de l'assignatura (<https://cv2008.uab.cat/>)

Boletín Oficial del Estado: <http://www.boe.es/>

Berman Institute of Bioethics: <http://www.bioethicsinstitute.org/>

Clinical Trials: <http://www.clinicaltrials.gov/>

Comissió d'Ètica en Experimentació Animal i Humana de la UAB: <http://www.recerca.uab.es/ceeah/>

Comité de Bioética de España: <http://www.comitedebioetica.es/>

Council of Europe. Steering Committee on Bioethics:
http://www.coe.int/t/dg3/healthbioethic/cdbi/default_en.asp

EuroBioBank: <http://www.eurobiobank.org/>

Fundació Grífols: <http://www.fundaciogrifols.org/es/web/fundacio/home>

Institut Borja de Bioètica: <http://www.ibbioetica.org/es/#&panel1-1>

Observatori de Bioètica i Dret: <http://www.pcb.ub.es/bioeticaidret/>

Stanford Encyclopedia of Philosophy: <http://www.science.uva.nl/%7Eseop/>

The European Group on Ethics in Science and New Technologies:
<https://ec.europa.eu/research/ege/index.cfm>

The Hasting Center: <http://www.thehastingscenter.org/>

The Hinxton Group: <http://www.hinxtongroup.org/>

The Nuffield Council: <http://www.nuffieldbioethics.org/>

UNESCO. International Bioethics Committee:
<http://www.unesco.org/new/en/socialand-human-sciences/themes/bioethics/international-bioethics-committee/>

Programari

No aplica

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	501	Català	anual	matí-mixt
(PAUL) Pràctiques d'aula	502	Català	anual	matí-mixt
(SCC) Seminaris de casos clínics	501	Català	anual	matí-mixt
(SCC) Seminaris de casos clínics	502	Català	anual	matí-mixt
(SEM) Seminaris	531	Català	anual	matí-mixt
(SEM) Seminaris	532	Català	anual	matí-mixt
(TE) Teoria	53	Català	anual	matí-mixt